

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za izposojništvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopi si ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po- pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Loterija.

Sedanja loterija bo odpravljena. Ne jokajte in ne jezite se ve dobre stare žene, ki se shajate vsako soboto zvečer pred raznimi ljubljanskimi »zlatimi luknjami« in primerjate svoje stavljenke številke s številkami na tablah. Nič se ne jezite, ker ne boste nič izgubili. Vem, da je prijetno, če se človeku v nedeljo sanja kaj lepega, če v ponedeljek na to stavi številke, kakor mu jih povedo sanjske bukve, vem kako je prijetno, če človek cel teden lahko upa na terno — ampak loterija ljudstvu ni v korist. To je povedal sam avstrijski finančni minister, ki zelo potrebuje denarja za razne potrebe in noč in dan premišlja, kje bi ga dobil, pa je bil vseeno tako pošten, da se je postavil proti loterijam. Loterija namreč nese državi letno nič manj in nič več, kakor 14 in pol milijona kron. Te milijone je plačalo najubožnejše ljudstvo. Ako bi torej država sama ne videla, da je loterija škodljiva bi jo gotovo ne odpravila, ker ji nese toliko dobička. Loterijo so odpravili tudi drugod. L. 1897. so jo odpravili celo na Ogerskem in so vpeljali t. zv. razredno loterijo, ki nese na leto le okoli 1.300.000 dobička. Proti 14 milijonom je to še malo, ako pa se pomisli, da vse to znesajo skupaj navdušeni loteristi — je mnogo. Pa boste rekli: Kaj to, človek pogreši tisto desetiško, nazadnje pa le lahko kaj zadene. To je res. Tudi jaz sem enkrat zadela terno. Prav prijetno je, ako človek stavi v sredo deset krajcarjev v soboto pa potegne celih 214 goldinarjev. To je lahko zaslužen denar. Ampak stavlil nisem nikoli več. Koliko pa je ljudi, ki zadenejo ambo in znosijo vse, kar imajo. Koliko jih je, ki si odrgavajo od ust, samo da morejo staviti. Njih upanje jih vara od tedna do tedna, ugibajo številke, sestavljajo ambe, terne, kvaterne in si mislijo, enkrat mora biti sreča mila. Toda natančen račun pokaže, kako redko je mogoče zadeti, in koliko več dobi oni, ki ima loterijo, nego oni, ki stavijo. Loterija se je pri nas ustanovila l. 1751. Takrat je država potrebovala denarja, ker se je pripravljala nova vojna zaradi Šlezije in državne blaginje so bile prazne. Toda kmalu so spoznali, da loterija državi ni v korist, ker spravlja iz ljudstva denar, zato je pozneje avstrijska vlada, — ko je bila vojska končana — rajše skrbela za kmetijske družbe, za šole in za vzgojo ljudstva — in je hotela izčrpati nove dohodke za svoje stroške. Toda ljudje so pogosto taki, da niti ne verjamejo onim, ki jim dobro hočejo. Tako se bo morebiti še kdo jezil, da se odpravi loterija, zato jo bo sedanja vlada le počasi odpravila.

Finančni minister Zaleski je rekel, Z najvišjim dovoljenjem imam čast predložiti zbornici vladni načrt o tem, da se odpravi sedanja loterija in se nadomesti z razredno loterijo. Živahno pritrdjevanje. Znano je, da obstoji sedanja loterija od sredine 18. veka. Toda takoj v začetku so vodilni krogi spoznali, da mala loterija lahko postane nevarna gospodarskim razmeram naroda. (Klici: zelo dobro!) Že cesar Jožef, veliki prijatelj človeštva, in svojimi ministri naročil, naj študirajo, kako bi se loterija odpravila. Njegov naslednik cesar Leopold je nazval loterijo kot ničvredno stvar. V preteklem stoletju je bilo več poskusov, kako bi jo odpravili, tudi državni zbor se je pečal s tem vprašanjem. Posebno si je mnogo prizadeval vpsl. Roser. Vlada se je težko odločila za to, da se loterija odpravi, ker ji nese lepe do-

bičke, ki so potrebni za finančni položaj. L. 1908. je drž. zbor sklenil, da naj se od leta 1909. vsako leto opusti deseti del loterij in naj se na ta način loterija odpravi. Zato pa naj vlada uredi razredno loterijo.

Vlada bo sedaj nastopila to pot. Loterija, kakor je bila doslej pri nas, je bila samo še pri nas in v Italiji. Odslej bo pri nas počasi izginila. Poslanci so besede finančnega ministra s ploskanjem pohvalili in mi mislimo, da so naše hranilnice mnogo boljše in gotovje loterije, nego one, ki so bile doslej. Zato naj ne bo za njimi nikomur žal. 14. milijonov denarja se da boljše porabiti nego za kupovanje — praznih nad.

M.

Glas iz Maribora.

Maribor, 19. marca.

Kakor znano, se vrše v Mariboru meseca novembra t. l. občinske volitve. Prvo, česar ne smemo pozabiti, je to, da stoji mesto Maribor na slovenskih tleh in da bi moralo biti izključno le slovenska last. Dejstvo pa je, da je Maribor zastopan v državnem in deželnem zboru po Nemcu, najbolj žalostno pa je to, da še v občinskem svetu ni niti enega Slovence. Maribor ima svojo avtonomijo, kakor jo ima Ljubljana, in umevno je, da Nemci ne pustijo kršiti občinske avtonomije, katera jim takorekoč jamči, da Slovenci v mestni svet skoraj ne morejo prodrati. Pri tem se nam nehoti vrine misel na kranjske klerikale, ki so ljubljanskim Nemcem odprli na stečaj vrata v mestni svet ljubljanski. Dr. Lampe in drugi politiki okrog »Slovenca« opravčujejo to početje, češ, da imajo tudi Nemci pravico zastopati svoje interese v mestnem svetu. »Slovenec« pa nam naj sam na to odgovori: Zakaj pa Mariborski ali celjski Nemci ne čutijo v sebi tiste pravice, da bi vsaj en sedež v občinskem svetu privoščili tudi Slovencem? Na to naj odgovore klerikali! Seveda na to vprašanje nimajo odgovora, ker gredo klerikali roko v roki z Nemci po isti poti. Iz nedolžnega »živjo«-klica, ki pride iz ust naprednjaka, ustvarijo že protinastično gibanje, in slovenski naprednjaki so takoj preukucni, iredentisti. Ne samo enkrat, že mnogokrat se je konstatiralo, da žive slovenski klerikali v bratski ljubezni z Nemci, torej s tistim plemenom, ki ima svoje zaupnike onkraj avstrijskih tal.

Torej — vršile se bodo volitve v občinski svet mariborski. Do meseca novembra imamo še dovolj časa, si bo kdo mislil, toda temu ni tako. Po bliskovito hiti čas, zato je treba iti z vso intenzivnostjo takoj na delo — vsi do zadnjega, na resno delo, h kateremu naj nas vzpodbuja nemško nasilstvo, nemška brutalnost, ki nas tlači kakor moreča mora. Če pogledamo na magistrat, vidimo, da je do glave zakopan v dolgovce, katere moraš plačevati tudi ti, slovenski daykoplačevalec, ki pa nimaš od magistrata niti najmanjše dobrote — k večjemu to, da te nažene z »windischer Hund« in z »windisches Gesindel«, če se po opravih prikažeš v njegovih pisarnah. Pretežna večina prebivalstva so Slovenci, a v mestnih šolah, katere tudi Slovenci vzdržujejo s svojimi žulji, ne slišiš slovenske besed, slovenska deca se mora vzgojevati v tujem jeziku, in to je potem naraščaj za nemške renegate.

In baš v tem oziru smo naravnost v obupnem položaju, in če ne prihiti na pomoč Ciril Metodova družba, tedaj nam je pričakovati čimdalje hujših časov. Skrajni čas je in niti za

trenutek se ne da več čakati! — Ob nemških slavnostih plapolala frankfurta pri franfurta — slovenske trobojnice pa se ne sme razobesiti raz streho. Če ti magistrat tega naravnost ne prepove, pride ti pa poulična druhal — in jo raztrga. Dasi je bridko, da Slovence svoje narodnosti takorekoč ne sme pokazati javno, vendar zaradi tega še ne krvavi, to bi še ne bilo najhujše. Zapostavlja se, kjerkoli se le more, in na svoji stari posesti nima niti najmanjše pravice. Vzemimo samo tiste stebre, ki stoje po mestu za plakatiranje. Ti stebri so na videz sicer malenkost, o slovenskih pravicah pa govorijo mnogo. Tam vidimo dan na dan vse polno plakatov; ciganski muzikanti in komediantske družbe celega sveta imajo pravico, da na njih publicirajo. Če pa bi se kdo drznil in nalepil na tak stebel slovenski plakat, ti ga pred vsem onesnažijo, končno te pa tirajo še pred sodišče zaradi motenja tuje lastnine.

Tako se godi Slovincem v Mariboru! Če pa bi hotel popisati vse vnebovpijoče krivice, tedaj bi se moral vsak zaveden Slovenec ob svojem lastnem premišljevanju razjokati mlo kakor otrok, ali pa bi mu zavrela kri ter šel med svoj narod kot apostol pravice ter ga navduševal, da si zapiše postavne s pestjo. Zato je dolžnost vseh mariborskih Slovencev, da ne omahujejo, da ne drže križem rok, ampak stopijo na prste vsi do zadnjega kot en moč, si postavijo za prihodnje občinske volitve svoje kandidate in volijo tako, kakor jim mora veljavati narodna zavest.

Sicer ni nobenega upanja, makari se vse stori, in ni pričakovati prav nobenega uspeha, toda to nikakor ne sme vkleniti naših sil. Pokazati moramo, da živimo tudi mi, da imamo tudi mi pravico do življenja in da si hočemo priboriti enakopravnost. Za zdaj je še izključen vsak uspeh, a treba je planirati, pripraviti je treba teren našim potomcem, olajšati je treba delo onim, ki pridejo za nami, in sad tega delovanja, te požrtvovalnosti se bo pokazal morda pri tretjih... četrtih... petih volitvah.

Radovedni smo, kaj in kako bo ukrenila zdaj slovenska javnost mariborska. Pri tem mislimo tudi na dr. Verstovška, na dr. Korošca in tovariše. Že vnaprej smo prepričani, da ne bodo storili ničesar, kakor je to njihova stara navada, ali pa se bodo ganili šele v zadnjem trenutku, dan pred volitvami, ko bo že vse prepozno, vse zaman. Zdaj kaže, da bi se poprijeli dela in pokazali svojo narodnost, katero besedo imajo zmerom na jeziku. Tukaj je treba postaviti vse sile, ne pa hoditi na Belokranjsko, kar je z ozirom na tukajšnje razmere vredno vsega obsojanja. Lastno delo zanemarjajo, pa hodijo dražiti belokranjsko ljudstvo. Belokranjci bi storili pametno, če bi take nepotrebne prikazni nagnali in to prav po domače, ker sicer se jih ne da ugnati.

Večina kranjskih Slovencev nima pojma o krivicah, ki se gode na obmejnih tleh, a če bi bivali tukaj en dan, pa bi jih že občutili, ker so iste vedno na dnevnem redu in vedno hujše — pomoči pa ni od nikoder nobene. Vlada, ki je baše vsem narodom enako pravična, je za Slovence gluha in slepa ter nima usmiljenega srca. Avstrija je objubljen dežela le za Nemce, krščanske socialce in za slovenske klerikale.

Narodno čutečega človeka to ne more motiti, ampak mora ob vsaki priliki stati na straži za svoje narodne pravice. Zato je treba že sedaj misliti tudi na mariborske volitve.

Radino srce je kipel od sreče.

»Hočem se jokati,« je odgovorila drzno; »naj se vsaj eden joče, ker se ostali radujejo...« Ta drzen odgovor zdel se je redovnici nezasišano neprilichen. Ni bila privajena na takšne odgovore. Zaškrpala je z zobmi.

»Ti nesramnica!«
»Jaz nisem nesramnica!«
»Nesramnica si in avša! Tvoj prokleti krivolok obvisi še danes na vislakah!«
»Ako ga vjamejo,« odvrne Rada zbadljivo. Hadži RoVoama je vzkipela. Divja jeza se je polasti.

»Ven, ven, ti prokleta nesramnica. Da mi več ne prekoračiš mojega praga!« je vresčala Hadži RoVoama in jo porivala skozi duri.

Rada je odšla na hodnik kakor bi se ničesar ne bilo zgodilo. Kaj je značilo njej, da jo je Hadži RoVoama prezirala in jo surovo zapodila iz svoje celice? Da, bila je celo hvaležna, da so se raztrgale vse vezi, ki so jo vezale s to kruto ohraniteljico. Bila je mirna in njeno srce je kar poskakovalo veselja. Malo se je brigala za to, ako jo jutri, nemara še danes zapode celo iz šole, ako se znajde pod milim nebom zapuščena in brez kosčka kruha.

Kaj je to značilo njej? Vedela je, da je Bojčo rešen. »On je zdaj prost kakor volk v gozdu,« je rekel Kolčo. Kako milostljiva in sočutna do tuje nesreče je ta duša — revež: svoje nesreče ne vidi in pozabi na njo. Koliko ljudi, obdarjenih s pogledom, postane nalašč slepih in krutih do muk svojih bližnjih! Tudi Štefčev, ta okrutnik, s kakšno nestrpljivostjo pričakuje sedaj Bojčeve ugonobitve! Nu, Bojčo je sedaj daleč proč od nevarnosti... Sovražniki se ne bodo veselili, a poštene ljudje kako bodo lahko mirni! Vendar nihče, nihče ni tako srečen kakor ona! — Vsa razvneti s temi nedolžnimi in svetlimi občutki,

je nakrat zagledala Kolčo, plezajočega počasi po stopnicah navzdol.

»Kolčo!« je zaklicala, sama ne znajoča, čemu ga kliče.

»Radka, ali me ti kličeš?« reče Kolčo ter se vrne.

»Moj Bog, čemu sem klicala in trudila tega mladeniča?« se je vprašala začudena. In hitel mu nasproti ga je vstavila ter mu rekla: »Baj Kolčo, nič se ni zgodilo... hočem ti samo stisniti roko.« In stisnila mu jo je z vneto hvaležnostjo.

Preiskovanje se je nadaljevalo. Šerif-aga je pustil ta posel drugim, a on, vtujen, je odšel k pridržanim kalimavkam in naročnikom, katerih se je sedaj spomnil, da bi jih izpustil.

Kandov je zopet ugovarjal zoper to nasilje proti njegovi osebi, proti vsej pravičnosti. On-baši začuden, je naprosil nekoga, da mu je prevel besede tega razjarjenega, čelebija (gospoda).

»Ponovi Kandov še enkrat in jaz povem to efendiju,« ga je silil Benčo Derman, ki je bolje poznal turški jezik.

»Prosim vas povejte mu — se je hudoval Kandov — da moja osebna nedotakljivost, moja najdražja človeška pravica, proti vsem zakonom in pravičnim naredbam...«

Benčo Derman mu obupno pomigne z roko. Toda takšnih besed ni v turškem jeziku. Pusti to tako, Kandov!

Zenski samostan se je končno otrsela neprijetnih gostov, ki so se odpravili ter šli preiskavati mesto in njegovo okolico.

Spominjajte se dijaškega društva „Domovina“!

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

»Na takšno svojevoljo, nezakonitost se ne odgovarja s kričom — ali mar Šerif-aga druhal razumi take reči? marč samo to,« reče mesar Bočo ter izvleče svoj nož.

V naglici je Šerif-aga pozabil vprašati, kdo je videl Ognjanova iti v samostan in v kaki obleki ter začel takoj s preiskovanjem »čerdaka«, na kateri je baše oni zbežal. Na tem »čerdaku« se je nahajala tudi celica Hadži RoVoame. Redovnice so med tem, otrsši se prvega strahu, silno ugovarjale in se čutile razžaljene nad tem, da jih imajo na sumu, da skrivajo v samostanu človeka, ki je nasprotnik države. Najhujše se je pohujševala na tem nedostojnem sumu Hadži RoVoama, ki se je kaj jezo obregnila na Šerif-ago; — ona je znala turški jezik — in ga končno sramotno odgnala. Toda preiskovanje ostalih celic se je nadaljevalo z mrzlično naglico; celo pod kamenjem so iskali Ognjanova, katerega bi na ta način končno le mogli najti. Šerif-aga je vso svojo častitljivost vložil v uspeh tega besnega premetovanja skrinj, kaštov, kleti in skritih kotov. Narod je bil ves prestrašen, kedaj privlečejo nesrečnega grofa iz nekatere celice.

Tu so nekateri zakričali zlokobno: »Vleči so ga!« Toda pokazalo se je, da so vjeli gospoda Frata, ki so ga izvlekli izpod »mindera« pri sestri Nimfidovi in takoj so ga spustili.

Rada, oprta ob ograjo na hodniku, je z bo-

lestno pozornostjo spremljala tek njihovega premetovanja. Ona je kar umirala od strahu in po licu so ji tekale solze. Ta javni dokaz občutkov je prepričal slehrega, da ona ljubi Ognjanova. Gledali so jo neprijateljski, toda ona se je le malo brigala za prijaznost teh blebetavil bab, ki so bile tako hladnokrvne vočigled nesreči, ki je grozila njenemu ljubčku. Radi tega ni ovirala svojih solz.

Na strani so dve redovnici potihoma šepetali, pokazujoč z očmi celico Hadži Darije, tete doktorja Sokolova ter Bojčeve bratranke. Gledali so jo neprijateljski, toda ona se je le malo brigala za prijaznost teh blebetavil bab, ki so bile tako hladnokrvne vočigled nesreči, ki je grozila njenemu ljubčku. Radi tega ni ovirala svojih solz.

Kolčo se ji približa — spoznal jo je po ihtenju — ter reče zamolklo:

»Rada, ali si sama tukaj?«
»Sama sem, baj Kolčo,« mu odvrne z jokanim glasom.

»Ne boj se Radka!« ji pošepeta.

»Vsi pravijo, da je tukaj.«

»Jaz sem izbleknil ta nesmisel... Sam Bojčo v cerkvi mi je naročil, naj to učinim. Redarji naj le stijejo tu čim najdalje. Ognjanov je sedaj prost kakor volk v gozdu.«

Uboga deva se je komaj premagala, da ni jela objemati slepca. Njeno lice je jasno zažarelo kakor nebo po ujmi. Mirno in žareča od radosti je šla k Hadži RoVoami, katera je takoj spoznala njeno nerazumljivo pomirjenje.

»Če mar ta brezbožnica ni poizvedela od nekod, da ga ni v samostanu,« si je domislila razjarena.

In pogledavši jo radovedno, je rekla:
»Rada, izjokala si se? Lepo, lepo, ljudje se ti samo smejejo, ako se jočeš za takšnim tolovajem in krivolokom.«

Končno je bila resolucija sprejeta in izročena rudarski zadrugi, da jo spravi na pristojno mesto. — S tem je bil shod končan, in predsednik Peternejl ga je zaključil ob pol 11. uri dopoldne.

Klerikalna govornika, brata Jakob in Janez Kavčič sta na nedeljskem shodu mežljala in mežljala, da ni bilo nikamor podobno. Enkrat sta hvalila resolucijo, brž nato pa sta jo grajala. Najbrže sta bila poslana na shod, da bi delala zgago. Ob tako važnem vprašanju, kakor je vprašanje o kruhu, je tako ravnanje jako neprimerno in neokusno. Njima je pomagal po svoji najboljši moči in zmožnosti tudi klerikalec Anton Logar. Kjer je treba solidarnosti in skupnosti vsega delavstva, tamkaj je klerikalna zmagarija najmanj na mestu. Ampak klerikalna natura je že taka, da bi vse uničila in pokvarila, kar ne zraste na njenem zeljniku. Ne rečemo, da je vse prav, kar in kakor se godi, ali formalnosti tu nikakor ne prihajajo v poštev, temveč je treba imeti pred očmi glavno vprašanje: kruh. In poslušati se je treba vseh pametnih sredstev, predvsem treznosti in razsodnosti, ako hoče delavstvo priti do boljše eksistence. Klerikalci naj rajši ostanejo doma za pečjo; ker nečejo koristiti, naj vsaj ne škodujejo. Kar bodo drugi priborili, bodo uživali tudi oni. — Janez Kavčič je tudi na shodu vprašal, zakaj minister za javna dela ne odgovori na Gostinčarjevo interpelacijo, ki jo je vložil glede dobivanja naravnih. Kavčič bi moral iti vprašat ministra Trnko, zakaj ignorira Gostinčarja, na shodu pa se je moral zadovoljiti z odgovorom, da ima minister najbrže odgovarjati na druge važne interpelacije, ne pa na Gostinčarjev papir, ki ga je vložil seveda šele potem, ko je bilo mezdno gibanje v polnem teku. Torej zopet — post festum! Kaj so Gostinčarju mar idrijski delavci! Na dan ima on več dneve nego šest idrijskih delavcev skupaj. Zato pa lepo po Dunaju hodi vržinke kadeč, a idrijskim delavcem, katerih nezavedni del ga je poslal tja, kaže — fige!

Praznik sv. Jožefa smo v Idriji tudi letos prav tako obhajali, kakor druga leta. Delo je počivalo, ljudje so veseli, da se lahko malo odpočijejo. Oh, ta grešni svet se prav nič ne zmeni za škofovo odpravo praznikov. Celo klerikalci so prezrli škofovo degradacijo deželnega patrona in so nekako v protest priredili zvečer v Didičevem hotelu gledališko predstavo. Celo lastni pristaši ne rešpektirajo škofovih odredb. Zalostna mu majka!

O zadnji občinski seji poroča sobotni »Slovenec«. Ker je poročilo izpod Oswaldovega peresa, ne more biti drugačno, kakoršno je: na vse strani kaže rožičke strupenega sovrastva in zlobne nagajivosti, saj že napoveduje — rekurz. Kakor ne more živeti riba brez vode, tako ne Oswald brez rekurzov. Ta rekurz bo izkušal izpodbiti edino primeren in pameten predlog odbornika notarja Pegana, naj se vsota 8193 K, ki je izkazana med aktivni, a je bila porabljena za prezidavo št. 509, prišteje izkazani vrednosti imenovane hišne številke. Patetično vprašanje c. kr. katehet Oswald: Kaj pa, če bi ne šlo, gospod notar? — No, če ne pojde, pa bodo v Ljubljani zopet enkrat udarili pamet po glavi, kakor so jo že večkrat! S tem bodo le pomnožili Oswaldove »zasluge« in njegovo slavo!

Oswald se dela norca iz lastnih somišljenikov. Takole piše: »Seja je bila zelo živahna, poživili so jo odborniki S. L. S.« — In sicer so jo poživili: Vitavš s tem, da ni znal ločiti računskega zaključka od proračuna, Pencso s sukanjem palcev, Troha z metanjem svinčnika ob mizo, Knap pa s salomonsko modrostjo, da »babe niso za na lojtre!« — Tako je odbornike S. L. S. Oswald sam imenitno osmešil, in če se jim danes muza vsa Idrija, naj se zahvalijo Oswaldu, ki je bil vendar enkrat odkritosrčen in pravičen! Resnične so tudi njegove besede, ki z njimi trdi, da »nasprotniki niso hoteli spoznati nobenega (klerikalca) zadosti moža, da bi bil v starešinstvu ter še tam nekoliko podrezal.« — To je pa že malo preveč, da Oswald lastne ljudi javno tako grdo blamira! To ni več drezanje, to so že udarci s kolom!

Predsedstvo Idrijske Sokolske Župe naznana, da priredi v tekočem letu dva Sokolska dneva, in sicer dne 9. junija v Ilirski Bistrici o priliki otvoritve Sokolskega doma in dne 18. avgusta v Cerknico o priliki razvrtja prapora ondotežnega Sokola. Vzporedi se naznanijo pravočasno. Slavnostne otvoritve Sokolskega doma v Ilirski Bistrici se v večjem številu udeležijo hrvaška sokolska društva iz Primorja in vozi poseben vlak iz Reke. Bratska sokolska društva naj blagovolijo pri določanju svojih letošnjih prireditev upoštevati naznanjena dneva.

V uradniškem konzumu so imeli v ponjedeljek zabaven večer, prirejen v proslavo godu rudniškega predstojnika, dvornega svetnika Josipa Billka. Igrali so, peli in bili dobre volje v pozno noč.

Račun okrajnega cestnega odbora. V občinski pisarni je do dne 27. t. m. vsakemu na vpogled račun okrajnega cestnega odbora za leto 1911.

Štajersko.

Zažgal je 18letni hlapec Ivan Kapun svoje-mu bivšemu gospodarju Francu Roškarku pri Mariboru poslopje, ki je zgorelo do tal. Škode je 7000 kron. Kapun je zažgal in maščevanja.

Ušli so iz zaporov sodišča v Brežicah šestnikova sinova Andrej Ban in Ivan Vinkovšek ter Ivan Korpar. Pobegnili so najbrž na Hrvaško.

Ljubezniv sin. Franc Artviga v Založah v celjski okolici je silen sovražnik matere in sestre. 10. januarja je tako pretepel mater, da je bila vsa črna in krvava in da ji je zlomil rebro, drugi dan je pa trikrat ustrelil na sestro. Celjsko sodišče ga je obsodilo na šest mesecev težke ječe.

Mlad junak noža. V Vidmu pri Brežicah je šolski učenec Jožef Zak napadel z nožem devetletnega tovariša in ga tako oklal, da so ga morali prepeljati v bolnico v Krško.

Trst in Primorje.

Program pri slovesnem splovljenju nove vojne ladje v Trstu, v četrtek dne 21. t. m. ob 8. uri zjutraj pride eksadra vojnih ladij pred slavnostni prostor Sv. Marco. Po 9. uri se vrši krst novega dreadnaughta »Tegetthoff«. Krsti jo na krovu ladje mornariški duhovnik. Nato se vrši ob običajnih ceremonijah splovljenje. Okrog 11. ure odplove eksadra zopet pred Trst, na svoje običajno postajališče. Ob polu 8. uri zvečer se vrši slavnostna razsvetljava. Če zapusti prestolonaslednik pred polnočjo Trst, bode predno odpluje ladja, se vršila še pol ure tačas slavnostna razsvetljava.

Nove vrste nabiralnik za denar. V Trstu je vzbruhnili pri neki stranki ogenj in uničil vse pohištvo. Zgorel ji je tudi ves prihranjeni denar v znesku 800 K. Da bi bil prihranek varen pred tatovi, je stranka imela spravljeno v posodi, ki se rabi za vse nekaj drugega in ki se v dostojni družbi nič kaj rada ne imenuje

Zaradi sleparstva je bil pred sodiščem v Rovinju obsojen finančni stražnik Benedikt Golga na 3 mesece težke ječe. Ponardil je knjižico poštne hranilnice in jo zastavil tovarišu.

Da je umorila otroka, so zaprlj v Trstu 24letno Frančiško Starc. Otroka je vrgla v morje.

Šolske sestre v Trstu so sklenile opustiti s prihodnjim šolskim letom pouk na Ciril-Metodovi šoli pri Sv. Jakobu v Trstu. To store vsled tega ker so prodale poslopje v ulici Besenghi in jim ne kaže sedaj držati v to svrhu privatnega stanovanja. Prošnjo so poslale kot svoji predstojni oblasti škofiškemu ordinarijatu v potrjenje in ministerstvu.

Blagor mu, ki jim verjame! Ker je avtoriteta deželnega odbora istrskega vsled zadnjih puljskih sleparij popolnoma uničena, skušajo Italijani svoje ljudi s tem slepiti, da je namestništvo v Trstu sklenilo dogovor z istrskim deželnim odborom. Fakt pa je le ta, da je namestništvo izdalo zakonite odredbe, ki jih je dež. odbor moral vzeti na znanje. Italijanski kamoristi namreč sedaj trobijo v svet, da je namestništvo na njih pritožbe poslalo v Pulj občinskega gerenta in odpravilo vladnega komisarja. Hm! Ironija pa leži v tem, da je namestništvo res imenovalo obč. gerenta, a je slučajno oseba tega občinskega gerenta ista, kakor je bila prej vladnega komisarja. Le ime se mu je spremenilo, pa je dobro! Prej ko je bil dr. Gorizzutti vladni komisar in je odkrival italijanske sleparije v Pulju, so Italijani kar besneli proti njemu; sedaj pa, ko je isti Gorizzutti gerent, pa se hvalijo z njim. Kako so pač smešni pri svojih sleparijah!

Po razkritih sleparijah v Pulju je c. kr. namestništvo imenovalo v Pulju občinskega gerenta R. barona Gorizzuttija. Gerent ima voditi občinske posle do prihodnjih volitev, katerih čas še ni določen. Gerent ima voditi vse posle, ki jih je dosedaj vodil župan. Voditi ima tedenske seje. Vlada mu imenuje osem svetovalcev, in sicer: Pet Italijanov, enega Hrvata in enega Nemca po narodnosti; od teh pripadajo izmed Italijanov: trije napredni stranki, eden socialno-demokratski in eden vladni. V to korporacijo sme poslati enega zastopnika deželni odbor in enega okrajno glavarstvo.

PROSVETA.

Slovensko deželno gledališče.

Netopir opereta v treh dejanjih, uglasbil J. Strauss. — Kadar pride v Ljubljano gospa Polakova, tedaj vlada v slovenskem gledališču posebno razpoloženje, vse govori o nji hvali jo in spominja se, ko je bila še med nami. Pa je res užitek poslušati nje zvonki, polni in obsežni glas, elegantno prednašanje, živahno igro, ki elektrizira ne samo občinstvo, temveč tudi vso okolico na odru. To se je pokazalo tudi pri sinočnji predstavi »Netopirju« že melodij polni Straussovi opereti. Bila je kakor vedno, kakor smo jo gledali nekdanj, ko je še nismo vedeli in znali ceniti. Zato pa ni čuda, da je občinstvo napolnilo gledališče do zadnjega kotička, navdušeno pozdravljalo gostinjo in ji poklonilo šopek z narodno trobojnico. Izmed sodelujočih se je v prvi vrsti odlikovala gđ. Thalerjeva, ki je pela subretno vlogo z vso svojo nagajivostjo in naivnostjo. Gg. Povhe, Iličič, Bukšek, Danilo so se potrudili kar najbolj; simpatičen princ Orlovski je bila gđ. Danilova, izvrsten tip pa je postavil na oder g. Molek. — Predstava se je vršila v čast 25 letnega delovanja blagajničarke slov. gledališča ge. Češarkove. Prijatelji so ji okrasili gledališko blagajnico s šopki in venci, po prvem dejanju pa so ji člani gledališča izročili mnogobrojne darove, med temi tudi ga. Polakova, ki ji je podelila svojo sliko. Občinstvo je vestno blagajničarko pozdravljalo z živahnim aplavzom! Želimo, da bi še mnogo let delovala na svojem mestu!

Quidam.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

DRŽAVNI ZBOR.

Dunaj, 20. marca. Današnja seja poslanske zbornice je minila popolnoma brez vsakega posebnega interesa. Pozornost vseh političnih krogov je bila obrnjena v salon notranjega ministrstva, kjer so se vršila važna in odločilna pogajanja glede češko-nemške sprave. V zbornici sami pa je prišlo do ostrega spopada med domobranskim ministrom Georgijem in poslancom Klofačem. Ta je namreč v svojem včerajšnjem govoru ostro prijel dva višja oficirja, ki sta se nekoč pri neki slavnosti javno norčevala iz češkega naroda, ter imenoval to početje oficirjev pobalinsko. Georgi je danes ves razburjen zavračal te napade, ter trdil, da telegrafično odredjena preiskava ni dognala ničesar tega, kar je trdil Klofač. Nato se je ta oglašil k besedi in na podlagi pisanih dokazov in izpovedi prič dokazal, da sta omenjena dva oficirja blatila češki narod. Izjavil pa je tudi, da vstaja kljub odgovoru ministra Georgija pri svoji trditvi ter ne prekliče ničesar.

WOLFOVA KOMEDIJA.

Dunaj, 20. marca. V političkih krogih se smatra Wolfov izstop iz Nationalverbanda kot gola komedija, ker se pozna dobro njegovo komedijantsko naravo. Pričakuje se, da bo že jutri prijavil svoj zopetni vstop v nemško zvezo.

ČESKO NEMŠKA SPRAVNA POGAJANJA.

Dunaj, 20. marca. V salonu ministra notranjih zadev Heinolda se je vršila danes odločilna konferenca o vprašanju češko-nemške sprave. Konferenca so se udeležili češki cesarski namestnik knez Thun in oba referenta Čeh dr. Koerner in Nemec dr. Roller. Izid konference je še neznan.

NOVA UPRAVA ZA ANEKTIRANE DEŽELE.

Dunaj, 20. marca. Iz zaneslivega vira se poroča, da je predložil v svoji zadnji avdienci skupni finančni minister cesarju zakon o izpremembi uprave za Bosno in Hercegovino. Ta izprememba se izvede odredbenim potom.

POMNOŽENI ČEŠKI KLUB.

Dunaj, 20. marca. Današnji seji skupnega češkega kluba so prijavili češki člani gosposke zbornice svoj vstop v skupni češki klub.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

„DAN“ se prodaja v Trstu v sledečih tobakarnah:

Železnik, Sv. Ivan, Trevisan, ulica Fontana, Bajc, ulica Geppa, Lavrenčič, Vojašnični trg, Pippan, ulica Fabra, Bevk, trg Goldoni, Gramaticopulo, ulica Barriera. Rončelj, ulica S. Marko, Rankel, ulica del Rivo šte. 22, Bruna, ulica del Rivo šte. 44, ulica St. Martiri, Bilan, ulica Covana šte. 14, Raunacher, Campo Marzio, Retinger, ulica Grumulo, Schimpff, državna železnica, Geržina, Rojan, Može, ulica Miramar, Magolo, ulica Belvedere, Hreščak, ulica Belvedere, Vivoda, Rojan, Šegulin, ulica Industria, Sekovar, Vojašnični trg, Schmelzer, južni kolodvor, Ivan Treven, Bazovica pri Trstu.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 8.000.000. K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju. Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 224 —

Odette je to bila... Kakor sonce se je pojavila pred njim, zablaščala v svoji milobi in kri mu je zalila senca... Iztegnil je roke, kakor da bi odganjal nevidne sovražnike in zašepetal: — Grem! Moram iti. Jutri zvečer ob deseti uri se zgledam v Hiši Saint-Pol. Usoda je govorila. Čudezna roka je začrtala začetek Hardyjeve bodočnosti.

XXVI.

Krčma »Pri obešeni svinji«.

Leta 1354. je bil mojster Simon Le Poingre gotovo najnesrečnejši človek. Kakor vladarje, tako je tudi njega žalostilo dejstvo, da ni mogel z gotovostjo dognati, kdo bo kraljeval po njegovi smrti »Pri obešeni svinji«.

Simon je bil naradni naslednik svojega očeta Klavdija, deda Janeza in pradedu Petra. Sledili so si po vrsti, kakor se spodobi — Simon pa je moral žalosten gledati bodočnosti v obraz: kajti Bog ga ni obdaril z otroci. Kadar koli se je spomnil na to svojo nesrečo in srebrnjake v skrinji, ki preidejo v bogve katere roke, mu je postalo tesno pri srcu.

— Raje kot da bi prodal »Svinjo«, jo požgem do tal, je mislil ob takih trenutkih. Kadar bom čutil prihajati zadnjo uro, zapalim bajto, sam pa se utopim v zadnjem polovnjaku ljube mi servazije.*

Tako je obupaval Simon, dokler ga ni v poslednjih hipih uslišal Bog in mu dal naslednika.

* Želiščno pivo.

— 221 —

napadli ubogo beračico, bi enako potegnil meč v njeno obrambo, kakor sem to storil ravno kar za plemenito princezo. In vi, gospod?

Vojvoda je preslišal vprašanje; le opazoval je Hardy-ja, ki se mu je zdel sposoben, da bi ga pritegnil v svoje službe.

— Ako se ne motim, je mislil, pogovarjanje ne bo dolgo trpelo. — Gospod, je dejal glasno, vojvoda Burgundski sem. Kako je vaše ime?

— Plemič de Passavant, visokost, je odgovoril Hardy in se naklonil.

Ivan Nevstrašni in Izabela sta vztrepetala. Spogledala sta se, kajti ime jima je brezdvoma poklovalo v spomin dramo, že davno pokopano v njenem spominu.

— Passavant? je vprašal vojvoda in pobledele. Stojte! Poznal sem nekdanj plemiča s tem imenom. Passavant Hrabri se je imenoval. Ali niste morebiti v sorodu z njim?

— Pazi se ljubček, je pomislil Hardy, menda bi ne maral zopet priti v dotiko s hidelonskimi prijaznostmi. Solnce sije tako prijetno...

— Visokost, veliko sem slišal govoriti o Passavantu, ki ga omenjate. Bil je junak.

— In kdo vam je pravil o njem, je vprašal vojvoda in oči so sumljivo gledale Hordyja.

— Moj oče, je dejal Passavant s tako priprosto mirnostjo, da se je vojvoda oddahnil — Passavant Hrabri je bil prvi starejši veje. Po svojem očetu pa pripadam jaz k mlajši veji naše hiše.

Vojvoda in kraljica sta se spogledala. Hidelona je opravila svoje delo.

Hiša Saint-Pol.

56

Največja izbira velikončnih gobjati (šunk) najboljše kakovosti in vseh velikosti.	
Praške: 5—7 kg težke	à K 260
4—5 " " " " " " " " " " " "	270
3—4 " " " " " " " " " " " "	280
2—3 " " " " " " " " " " " "	290
Graške: 5—7 kg težke	à K 240
4—5 " " " " " " " " " " " "	250
3—4 " " " " " " " " " " " "	260
2—3 " " " " " " " " " " " "	270

O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg šte. 5.

Telefon šte. 118.

Jan Legova knjižnica: Rape: Dane. Cena 1 K. Slapšak: Turki pri Sv. Tilnu, ilustrovana knjižga. Cena 120 K.	M. Gregorič: Otroški oder, gled. igre za mladino. 150 K.	Štupar: O prvinah in spojinah, ilustrov. Cena 150 K.	Brunet: Telovadba. Cena 4 K.	Mešiček: Beležke iz fizike in kemije. Cena 40 vin.	
Marolt: Zgodovinske učne slike. Cena 2 K.	Vizitke	Engelbert Gangl: Beli rojaki. Cena vezani knjigi K 3—, broširani K 260.	Kuverte s firmo	Kaj izide zopet ?	Trgovske račune
Knjižnica Učiteljskega konvikta: Julčka Mišnjakovega zbrani spisi I., II. in III. zvezek. Cena à 150 K. — Rape: Mladini. Cena 150 K. — Gangl: Zbrani spisi. I. zvezek. Cena 150 K.			Adamič: Slava Cesarju! Spevoigra za mladino. Cena 3 K. — Besedilo k Adamičevi spevoigri. Cena 10 vin.		Zirovnikove narodne pesmi. I. in II. zvezek. Cena à 20 vin.
Bretl: Kako si ohranimo zobe. Cena 20 vin.	Vse predpisane in potrebne šolske tiskovine.	Razni napisi na lepenkah za šole.	Novo! Popravljalna znamenja na tabelah.	Tabela o pravilnem mešanju umetnih gnojil.	Vse tiskovine za knjižnice.
Uradne tiskovine za županstva.	Vse najnovejše tiskovine za obrtno - nadaljevalne šole.	Stereotipija	Litografija	Muzikalije	Založba knjig

V „Učiteljski tiskarni“ se tiskajo: Slovenski Branik, Dan, Učiteljski Tovariš, Slovenski Ilustrovani Tednik, Rudar, Domače ognjišče, Zvonček, Popotnik, Naša Bodočnost, Gasilec, Zarja, Tobačni delavec.

— 222 —

— 223 —

— Izbrl sem si to krčmo, ker leži, kakor so mi pripovedovali ravno nasproti hiše Passavanta Hrabrega in dobro mi bo storilo, ako se bom čutil v bližini sence tega junaka.

— Ne prestopi nikdar, nikdar tega pra-
ga! Mi je zašumelo v ušesih.
Ali med tem se je vzdignila pred njim dru-
ga oseba, srce mu je pričelo hitreje utripati
in globoko je sklonil glavo.

Oglase za „DAN“ sprejema po
najnižjih cenah „Pr“ za anončna pi-
sarna“ v Ljubljani, Frančiškanska
ulica šte. 8, kat. era daje radevolje
tudi vse za to p. otrebne informacije.